

การวิเคราะห์สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรญี่ปุ่น ที่มีคำเรียกสัตว์ จากมุมมองการพัฒนาที่ยั่งยืน*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษร (Yojijukugo) ที่มีคำเรียกสัตว์กับหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และ 2) วิเคราะห์นัยสำคัญของสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ต่อการให้บทเรียนและความท้าทายในการขับเคลื่อน SDGs โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้คือสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์จำนวน 720 สำนวน นำมาวิเคราะห์ผ่านกรอบการวิเคราะห์ 3 ชั้น และจำแนกตามมิติการพัฒนา 5 ด้าน (5Ps) ได้แก่ คน (People) สิ่งแวดล้อม (Planet) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) และความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ผลการวิจัยพบว่า 1) สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์มีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในมิติการพัฒนาคนมีความถี่สูงสุด (ร้อยละ 36.81) มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่งมีความถี่รองลงมา (ร้อยละ 22.22) มิติสันติภาพและความยุติธรรมและมิติสิ่งแวดล้อมจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความถี่ใกล้เคียงกัน และมิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนามีความถี่น้อยที่สุด (ร้อยละ 9.72) และ 2) สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ มีนัยสำคัญต่อการให้ "บทเรียน" (ร้อยละ 55.56) มากกว่าการเป็น "ความท้าทาย" (ร้อยละ 44.44) ในการขับเคลื่อน SDGs เล็กน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภูมิปัญญาของชาวญี่ปุ่นมีรากฐานคำสอนที่ส่งเสริมความดีงามและความยั่งยืนเป็นทุนเดิม ในมิติการพัฒนาคน สำนวนทำหน้าที่เป็นบทเรียนในการพัฒนาตนเองและการศึกษาในสัดส่วนที่สูง (ร้อยละ 25.69) แต่ในทางกลับกัน ในมิติสันติภาพและสิ่งแวดล้อม สำนวนกลับทำหน้าที่สะท้อน "ความท้าทาย" หรือด้านมืดของสังคมและพฤติกรรมมนุษย์ มากกว่าการให้บทเรียนเชิงบวกโดยตรง

คำ

สำคัญ

สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษร, คำเรียกสัตว์, เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน,
ความหมายเชิงเปรียบเทียบ, ภาษาศาสตร์วัฒนธรรม

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์" ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2560 รายงานผลการวิจัยเมื่อปี 2562 เผยแพร่ผลงานวิจัยบางส่วนแล้วเมื่อปี 2567 ในรูปแบบของการนำเสนอและเอกสารหลังการประชุมวิชาการระดับชาติ (ไม่ซ้ำกับบทความนี้)

An Analysis of Japanese Four-Character Idiomatic Compounds (Yojijukugo) Containing Animal Terms from the Perspective of Sustainable Development*

Abstract

This research article aims to 1) analyze the relationship between Japanese four-character idiomatic compounds (Yojijukugo) containing animal terms and the principles of the Sustainable Development Goals (SDGs), and 2) examine the significance of Yojijukugo containing animal terms in providing lessons and challenges for advancing the SDGs. Using qualitative research methodology, the data consisted of 720 Yojijukugo containing animal terms, analyzed using a three-level analysis framework, and categorized according to the five dimensions of development (5Ps): People, Planet, Prosperity, Peace, and Partnership. The research findings revealed that 1) Yojijukugo have a deep relationship to the principles of SDGs, with the People dimension having the highest frequency (36.81%), followed by the Prosperity dimension (22.22%). The Peace and Planet dimensions have similar frequencies, while the Partnership dimension has the lowest frequency (9.72%)., and 2) Yojijukugo containing animal terms were more significant as providers of 'lessons' (55.56%) than as 'challenges' (44.44%) in driving the SDGs, demonstrating that Japanese wisdom is fundamentally rooted in teachings that promote goodness and sustainability. In the People dimension, the Yojijukugo served as lessons in self-development and education to a high degree (25.69%). Conversely, in the dimensions of Peace and the Planet, the Yojijukugo serve more to reflect the "challenges" or dark side of society and human behavior than to provide direct positive lessons.

words

yojijukugo, animal terms, SDGs, figurative meanings, cultural linguistics

* The research article is part of a project entitled "Analysis of Japanese Four-Character Idiomatic Compounds with Animal Words," funded by the Faculty of Humanities at Srinakharinwirot University for the fiscal year 2017. The research results were reported in 2019, and some parts of the study were published in 2024 as presentations and proceedings at national academic conferences (separate from this article).

Email: napasin@swu.ac.th

Received 30 March 2026; Revised 12 May 2026; Accepted 23 May 2026

1. บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ ภาษาสะท้อนให้เราเห็นถึงอารยธรรม และภาษายังบอกเล่าถึงโลกทัศน์และระบบคุณค่าของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย ในบริบทของภาษาญี่ปุ่น "โยะจิจุโกะ" (四字熟語 - Yojijukugo) หรือสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษร ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ สำนวนเหล่านี้เกิดจากการหลอมรวมรากฐานทางปรัชญาขงจื้อ พุทธศาสนา วรรณกรรมจีนโบราณ และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่นเข้าด้วยกัน จุดเด่นที่น่าสนใจประการหนึ่งของสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษร คือ การนำ "สัตว์" นานาชนิดมาใช้เป็นสัญลักษณ์เปรียบเทียบบ่อย่างแยบยล สัตว์ในสำนวนเหล่านี้ไม่ได้มีความหมายเพียงแค่สิ่งมีชีวิตทางชีววิทยาแต่นำมาอุปมาอุปไมยเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่หมายถึงมนุษย์ เช่น การเปรียบเทียบความกล้าหาญตั้งเสียความเจ้าเล่ห์ดั่งสุนัขจิ้งจอก หรือความกตัญญูต่องู และที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น การเปรียบภัยพิบัติและเวลาที่ล่วงเลย

ในขณะเดียวกัน ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์รอบด้าน ทั้งความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และความขัดแย้งเกี่ยวกับการพัฒนาในมิติต่าง ๆ องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย เพื่อเป็นวาระแห่งโลกที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุล อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อน SDGs มักเผชิญกับอุปสรรคสำคัญคือ ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม นโยบายด้านความยั่งยืนมักนำเสนอผ่านภาษาเชิงเทคนิคระดับรัฐหรือสากลทำให้ประชาชนในระดับท้องถิ่นรู้สึกว่เรื่องเหล่านี้ไกลตัว

การเชื่อมโยงเป้าหมายสากลเข้ากับภูมิปัญญาและสัญลักษณ์ที่คุ้นเคยอย่าง 'สัตว์' จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร เพราะการปรากฏตัว พฤติกรรม หรือจำนวนประชากรของสัตว์ สะท้อนถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การอธิบายวิกฤตสิ่งแวดล้อมและการบริโภคเกินขีดจำกัดอาจใช้ภาพของ 'ไก่' (鶏) ในสำนวน 殺鶏取卵 (Sakkei shuran ฆ่าไก่เพื่อเอาไข่) เพื่อเตือนสติถึงการทำลายรากฐานทรัพยากรธรรมชาติ หรือการส่งเสริมคุณค่าของแรงงาน ผู้สูงวัยในระบบเศรษฐกิจ ก็สามารถสื่อสารผ่านภาพจำของ 'ม้า' (馬) จากสำนวน 老馬之智 (Rouba no chi ภูมิปัญญาของม้าแก่ที่เปี่ยมด้วยประสบการณ์) ตลอดจนการใช้ปลา (魚) อธิบายถึงความผูกพันที่แน่นแฟ้น ต่างพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างกลมกลืนเหมือนน้ำกับปลาในสำนวน 水魚之交 (Suigyo no majiwari ความสัมพันธ์ระหว่างปลากับน้ำ) การใช้สัญลักษณ์ของสัตว์ทั้ง 3 ชนิดนี้ในสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรเป็นตัวกลางจะช่วยถอดรหัสภาษานโยบายที่ซับซ้อนให้กลายเป็นเรื่องราวที่จับต้องได้ เข้าใจง่าย และเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในสังคมได้อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ การทำความเข้าใจและนำภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่ฝังรากลึกในความนึกคิดของผู้คนมาใช้เป็นสะพานเชื่อมโยงผู้คนให้เกิดการตระหนักรู้ร่วมกันจึงเป็นแนวทางใหม่ที่ที่น่าสนใจ งานวิจัยชิ้นนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อการดังกล่าวโดยมุ่งเน้นวิเคราะห์ว่าสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์มีความเชื่อมโยง มุมมอง ปรัชญา บทเรียน หรือความท้าทายใดบ้าง ที่สามารถนำมาเปรียบเทียบและบูรณาการเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในยุคปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเรียกสัตว์กับหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

2. เพื่อวิเคราะห์นัยสำคัญของสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ต่อการให้บทเรียนและความท้าทายในการขับเคลื่อน SDGs

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องภาษา วัฒนธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น เกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชาโดยเฉพาะงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์วัฒนธรรม สาขานี้เน้นย้ำว่า ภาษาไม่ใช่แค่เครื่องมือสำหรับการสื่อสารเท่านั้น แต่ภาษายังเป็นระบบสัญลักษณ์ที่ช่วยกำหนดและสะท้อนโลกทัศน์ (Worldview) ของผู้ใช้ภาษาอีกด้วย (Wierzbicka, 1997) ในบริบทของสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรญี่ปุ่นที่มีคำเรียกสัตว์ มีงานวิจัยที่น่าสนใจจากหลากหลายแง่มุมที่ชี้ให้เห็นว่าการเลือกใช้สัตว์แต่ละชนิดในภาษา สะท้อนถึงค่านิยมและการจัดระเบียบสังคมของชาวญี่ปุ่น

งานวิจัยเชิงอรรถศาสตร์และวัฒนธรรมชี้ให้เห็นว่าสัตว์ในสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรมักถูกใช้เป็นสัญลักษณ์สะท้อนโครงสร้างอำนาจและความสัมพันธ์แบบบน-ล่าง เช่น 龍 (มังกร), 虎 (เสือ) และ 鶴 (กระเรียน) ปรากฏในบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานะสูงส่งหรือผู้มีบารมี ในขณะที่ 犬 (สุนัข) และ 馬 (ม้า) ถูกใช้ในเชิงความภักดีและการรับใช้ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมความจงรักภักดีในระบบศักดินาและองค์กรสมัยใหม่ (田中, 2015; 佐藤, 2020) การศึกษาพบว่าโครงสร้างทางความหมายของสำนวนเหล่านี้ไม่เพียงบรรยายลักษณะทางชีวภาพของสัตว์ แต่ยังจัดหมวดหมู่ตาม "หน้าที่ทางสังคม" ที่มนุษย์แสดงออกด้วย

นักภาษาศาสตร์ปริชาณระบุสัตว์หลายชนิดในสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรถูกใช้เพื่อสื่อถึงความสำคัญของการประสานงานและการไม่เบียดเบียนความกลมกลืนของกลุ่ม เช่น 猿 (ลิง) และ 狐 (จิ้งจอก) มักปรากฏในสำนวนที่เตือนสติเกี่ยวกับการโอ้อวดหรือการแตกแยก ขณะที่ 牛 (วัว) และ 亀 (เต่า) ถูกใช้สื่อถึงความอดทนและความต่อเนื่องของการทำงานแบบไม่เร่งรีบ ซึ่งสะท้อนลักษณะนิสัยการทำงานแบบกลุ่มและแนวคิดเรื่องความยั่งยืนในวัฒนธรรมญี่ปุ่น (Nakamura, 2018; 池田, 2019) การวิเคราะห์สำนวนญี่ปุ่นยังพบว่าการใช้สัตว์เป็นอุปมาอุปไมย ช่วยลดความขัดแย้งทางตรง โดยการถ่ายทอดข้อความเชิงจริยธรรมผ่านภาพเปรียบเทียบที่สังคมยอมรับร่วมกัน

งานวิจัยด้านมานุษยวิทยาภาษายืนยันว่าสัตว์ในสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรไม่ได้เป็นเพียงองค์ประกอบทางไวยากรณ์ แต่เป็น "ตัวกลางทางวัฒนธรรม" ที่เชื่อมโยงโลกมนุษย์กับโลกธรรมชาติ เช่น 魚 (ปลา) และ 鳥 (นก) มักถูกใช้ในสำนวนที่สื่อถึงอิสระ การปรับตัว หรือการรู้จังหวะเวลาซึ่งสะท้อนแนวคิดชินโดและพุทธแบบญี่ปุ่นที่มองมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศมากกว่าผู้ควบคุมธรรมชาติ (Ohnuki-Tierney, 1990; 大塚, 2022) การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการเลือกสัตว์ แต่ละชนิดในสำนวนถูกกรองผ่านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และการปรับตัวทางสังคม ทำให้สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรทำหน้าที่เป็น "คลังความจำวัฒนธรรม" ที่สืบทอดค่านิยมการจัดระเบียบสังคมผ่านรุ่นสู่รุ่น

หลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จากเว็บไซต์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2568) ระบุไว้ว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีทั้งสิ้น 17 เป้าหมาย ดังต่อไปนี้

SDGs 1 จัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

SDGs 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

SDGs 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย

SDGs 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

SDGs 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมอำนาจให้แก่สตรีและเด็กหญิง

SDGs 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืนคน

SDGs 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา

- SDGs 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน
- SDGs 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
- SDGs 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- SDGs 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกันและยั่งยืน
- SDGs 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- SDGs 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
- SDGs 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- SDGs 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
- SDGs 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
- SDGs 17 เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน มีงานวิจัยหลายชิ้นเน้นเรื่อง "การทำให้เป็นท้องถิ่น" (Localization) แนวคิดนี้คือการประยุกต์ศาสตร์ SDGs ให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ (Fukuda-Parr & McNeill, 2019) แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงเน้นไปที่การปรับเปลี่ยนนโยบายและโครงสร้างสถาบันเป็นหลัก เรายังพบงานวิจัยน้อยมากที่ลงไปสำรวจความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรทางวัฒนธรรมเชิงลึก เช่น ภาษาพูด หรือสำนวนสุภาษิต กับหลักการของความยั่งยืน

สำหรับการศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นกับการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น มีการศึกษาไว้ในหลายมิติ เช่น งานของ Matsushita (2015) ศึกษาเรื่องระบบสวัสดิการและสุขภาพ งานของ Brinton (1993) วิเคราะห์บทบาททางเพศในระบบเศรษฐกิจญี่ปุ่น และงานของ Nakane (1970) อธิบายโครงสร้างสังคมญี่ปุ่นแบบเน้นกลุ่มนิยม อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า ยังขาดงานวิจัยที่นำ "ภูมิปัญญาทางภาษา" มาเชื่อมโยงกับกรอบคิด SDGs อย่างเป็นระบบโดยตรง

การวิจัยนี้จึงน่าสนใจและมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กว้างขึ้น ผู้เขียนได้สร้างกรอบการวิเคราะห์ขึ้น กรอบนี้จะเชื่อมโยงภาษาศาสตร์วัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรเป็นจุดเริ่มต้นในการพิจารณา จากนั้นจึงใช้กรอบแนวคิดของ SDGs มาเป็นแนวทางสมัยใหม่ในการตีความความหมาย เพื่อค้นหาวาภาษาสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกส่งเสริมหรือขัดขวางการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาเอกสาร หนังสือ พจนานุกรม วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ และหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

2) เก็บข้อมูลสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์จากแหล่งข้อมูลที่กำหนดในข้อ 5 และจัดเก็บในรูปแบบฐานข้อมูลภาษา (Database) บนคอมพิวเตอร์

3) แปลความหมายของสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ทั้งความหมายตามรูปคำและความหมายเชิงเปรียบเทียบเป็นภาษาไทย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเรียกสัตว์กับหลักการของ SDGs และจัดกลุ่มตามกรอบความเชื่อมโยง ใน 5 มิติ (5Ps)

2) วิเคราะห์นัยสำคัญของสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ต่อการให้บทเรียนและความท้าทายในการขับเคลื่อน SDGs และจำแนกตามกรอบความเชื่อมโยง ใน 5 มิติ (5Ps)

โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์ทางวัฒนธรรมและปรัชญา

พิจารณาความหมายเชิงเปรียบเทียบของสัตว์ในบริบทสังคมญี่ปุ่น

ชั้นที่ 2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับ SDGs ใน 5 มิติ (5Ps)

เปรียบเทียบความหมายของสัตว์และสำนวนที่ได้กับหลักการของ SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย

ชั้นที่ 3 การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ร่วมสมัย

พิจารณาว่าสำนวนนั้นมีนัยสำคัญต่อการให้บทเรียนและความท้าทายใดในยุคปัจจุบัน

4.3 สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. ขอบเขตงานวิจัย

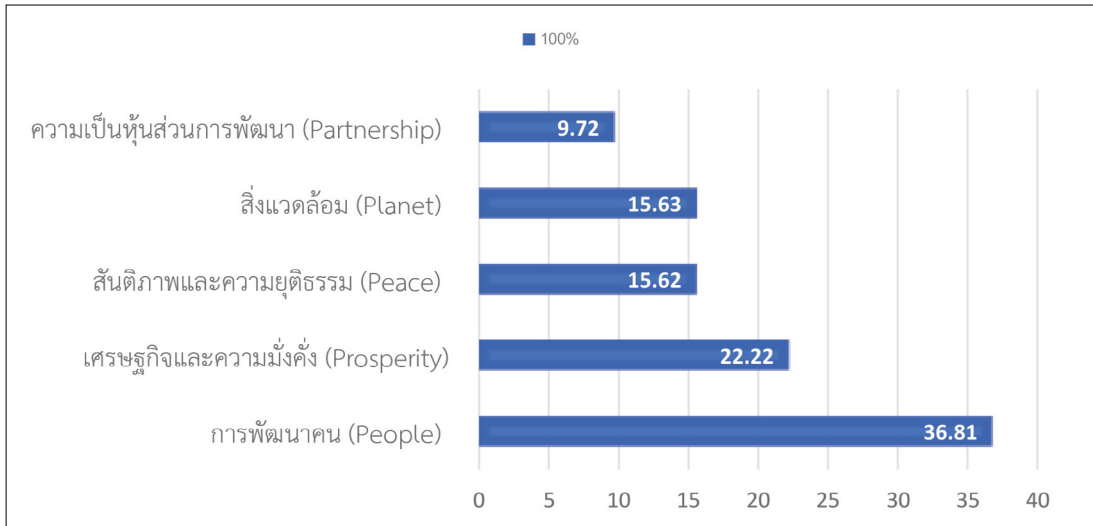
งานวิจัยนี้มีขอบเขตคือ ข้อมูลสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเรียกสัตว์ จำนวน 720 สำนวนได้มาจาก นกสินธุ์ (2557), นกสินธุ์ (2559), และนกสินธุ์ (2562) ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย จากเว็บไซต์ขององค์การสหประชาชาติและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5Ps) ได้แก่ การพัฒนาคน (People) สิ่งแวดล้อม (Planet) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) และความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership)

6. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเรียกสัตว์จากมุมมองการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 ความเชื่อมโยงระหว่างสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์กับหลักการ SDGs

ผลการวิเคราะห์พบว่า สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์มีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับหลักการของ SDGs ทั้ง 5 มิติ (5Ps) ได้แก่ ในมิติการพัฒนาคน (People) มีความถี่สูงสุด (ร้อยละ 36.81) มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) มีความถี่รองลงมา (ร้อยละ 22.22) มิติสันติภาพและความยุติธรรม (Peace) และ มิติสิ่งแวดล้อม (Planet) จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความถี่ใกล้เคียงกัน และมิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) มีความถี่น้อยที่สุด (ร้อยละ 9.72) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 สัดส่วนความเชื่อมโยงระหว่างสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์กับหลักการ SDGs ใน 5 มิติ (5Ps)

1) มิติการพัฒนาคน (People) - SDGs 1, 2, 3, 4 และ 5

ในมิตินี้ สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา การขัดเกลาตนเอง และการวิพากษ์เรื่องสุขภาพและความเท่าเทียม ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 4 (การศึกษาที่มีคุณภาพ) คือสำนวน 蚩雪之功 (Keisetsu no kou) ซึ่งประกอบด้วย "หิ่งห้อย" (蚩) และหิมะ สำนวนนี้แปลตามตัวอักษรว่า "ความสำเร็จจากหิ่งห้อยและหิมะ" มีที่มาจากเรื่องราวของบัณฑิตจินโบราณที่ยากจน ไม่มีเงินซื้อตะเกียงน้ำมัน จึงต้องอาศัยแสงจากหิ่งห้อยในฤดูร้อนและแสงสะท้อนจากหิมะในฤดูหนาวเพื่ออ่านหนังสือ สำนวนนี้สะท้อนคุณค่าเรื่องความเพียรพยายามในการศึกษาเรียนรู้ แม้จะอยู่ในสภาวะขาดแคลน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคน

อย่างไรก็ตาม ในมิติด้านความเท่าเทียมทางเพศ (SDG 5) พบว่าสำนวนที่มีคำเรียกสัตว์มักแฝงค่านิยมชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) เช่น การใช้คำว่า "มังกร" (竜) หรือ "เสือ" (虎) เพื่อเปรียบเทียบกับผู้ชายที่มีความกล้าหาญหรือเป็นผู้นำ ในขณะที่สัตว์ที่มีลักษณะอ่อนโยนกว่ามักถูกนำมาเปรียบกับผู้หญิง

牝鷄司晨 (Hinkei shishin) ไก่ (鷄) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ แม่ไก่ทำหน้าที่ขันตอนเช้าแทนไก่ตัวผู้ ใช้ตำหนิผู้หญิงที่ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำหรือมีอำนาจเหนือผู้ชาย การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ เป็นความท้าทายต่อ SDG 5 (ความเท่าเทียมทางเพศ) สำนวนนี้ผลิตซ้ำแนวคิดชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ที่สกัดกั้นศักยภาพของสตรีในสังคม

鷄鳴狗盜 (Keimei kutou) ไก่ (鷄) และ สุนัข (狗) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ทักษะเล็กน้อยเลียนเสียงไก่และขโมยเสียงสุนัข หมายถึงผู้ที่ดูต่ำต้อยแต่มีทักษะที่เป็นประโยชน์ในยามคับขัน การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สนับสนุน SDG 10 (ลดความเหลื่อมล้ำ) สอนให้เคารพความหลากหลายทางความสามารถของมนุษย์ทุกคน

舐犢之愛 (Shitoku no ai) ลูกวัว (犢) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ความรักตั้งแต่วัยเลิกลูกวัว หมายถึงความรักความผูกพันอันลึกซึ้งของพ่อแม่ที่มีต่อลูก การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สนับสนุน SDG 3 (สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี) สะท้อนถึงรากฐานทางจิตวิทยาครอบครัวที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเด็ก

烏鳥私情 (Uchou shijou) อีกา (烏) และ นก (鳥) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ความกตัญญูของลูกอีกาที่หาอาหารมาป้อนพ่อแม่ที่แก่ชรา การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สนับสนุน SDG 3 (สุขภาพ) ในด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของสังคมผู้สูงวัยในปัจจุบัน

2) มิติสิ่งแวดล้อม (Planet) - SDGs 6, 12, 13, 14 และ 15

ในมิติสิ่งแวดล้อม (Planet) ซึ่งครอบคลุม SDGs ด้านการจัดการน้ำ (SDG 6) การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (SDG 12) การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (SDG 13) ทรัพยากรทางทะเล (SDG 14) และระบบนิเวศบนบก (SDG 15) นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนวนคั่นจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ ได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางภาษาที่สะท้อนโลกทัศน์ของชาวญี่ปุ่นในการปฏิบัติต่อทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความสัมพันธ์อันเปราะบางระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ตัวอย่าง

牛飲馬食 (Gyuuin bashoku) วัว (牛) และ ม้า (馬) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ส่วนวนนี้แปลตามตัวอักษรว่า "การดื่มเหมือนวัว และการกินเหมือนม้า" เนื่องจากวัวและม้าเป็นสัตว์ใหญ่ที่ต้องการอาหารและน้ำในปริมาณมาก ส่วนวนนี้จึงใช้เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของมนุษย์ที่กินและดื่มอย่างตะกละตะกลาม มูมมาม หรือบริโภคสิ่งต่าง ๆ เข้าไปในปริมาณที่มากเกินไป การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ ส่วนวนนี้เป็นภาพสะท้อนและสอดคล้องกับความท้าทายใน SDG 12 (การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน) ในโลกยุคปัจจุบันส่วนวนนี้สามารถนำมาใช้ตีความเพื่อวิพากษ์พฤติกรรมการบริโภคเกินความจำเป็นของระบบทุนนิยมซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของการผลาญทรัพยากรธรรมชาติและการสร้างขยะอาหาร (Food Waste) ภูมิปัญญาทางภาษานี้กระตุ้นให้เกิดการตระหนักว่า หากมนุษย์ยังคง "บริโภคเยี่ยงวัวและม้า" โลกย่อมไม่สามารถรองรับการสูญเสียทรัพยากรเหล่านี้ได้ในระยะยาว

池魚之殃 (Chigyo no ou) ปลา (魚) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ แปลตามตัวอักษรว่า "ภัยพิบัติของปลาในสระ" ส่วนวนนี้มีที่มาจากวรรณกรรมจีนโบราณ เมื่อเกิดเหตุไฟไหม้ประตุมือง ผู้คนได้ตักน้ำในสระไปดับไฟจนแห้งขอด ส่งผลให้ปลาในสระต้องแห้งตายไปด้วย ส่วนวนนี้จึงหมายถึงการที่ผู้บริสุทธิ์ต้องมารับเคราะห์กรรมหรือได้รับผลกระทบร้ายแรงจากเหตุการณ์ที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ก่อ การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ ส่วนวนนี้เชื่อมโยงโดยตรงกับ SDG 6 (การจัดการน้ำและสุขาภิบาล) และ SDG 14 (การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล) ปลาในสระเปรียบเสมือนระบบนิเวศทางน้ำและสัตว์น้ำที่เปราะบาง ในขณะที่กิจกรรมของมนุษย์ (เช่น การปล่อยน้ำเสียจากอุตสาหกรรม หรือการทำประมงเกินขนาด) เปรียบเสมือนไฟไหม้ประตุมือง ส่วนวนนี้เตือนสติว่า กิจกรรมบนบกของมนุษย์ย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ไปสู่ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งน้ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

井蛙之見 (Seia no ken) กบ (蛙) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ แปลตามตัวอักษรว่า "ทัศนะของกบในบ่อน้ำ" หมายถึง คนที่มีโลกทัศน์คับแคบ ทะนงตนว่ามีความรู้มากโดยประเมินสถานการณ์จากกรอบประสบการณ์เล็ก ๆ ของตนเอง ทั้งที่ไม่เคยเห็นโลกกว้างหรือมหาสมุทรเลย การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ ส่วนวนนี้ทำหน้าที่เป็นความท้าทายที่สำคัญต่อ SDG 13 (การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกเป็นความท้าทายระดับมหภาคที่ไร้พรมแดน ทัศนคติแบบ "กบในบ่อน้ำ" สะท้อนถึงการที่ผู้นำ หรือกลุ่มคนบางกลุ่ม ปฏิเสธปัญหาภาวะโลกร้อนโดยมองเพียงแค่ผลกระทบระยะสั้นในพื้นที่ของตนเอง การจะบรรลุเป้าหมายด้านสภาพภูมิอากาศได้นั้น มนุษย์จำเป็นต้องหลุดพ้นจากอคติที่คับแคบ และมองปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลก

狐死兔泣 (Koshi tokyuu) สุนัขจิ้งจอก (狐) และ กระต่าย (兔) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ แปลตามตัวอักษรว่า "สุนัขจิ้งจอกตาย กระต่ายร่ำไห้" หมายถึง การที่สัตว์ป่าด้วยกันเมื่อเห็นเพื่อนร่วมป่าถูกล่าหรือตายไป ย่อมรู้สึกเศร้าโศกและหวาดกลัว เพราะตระหนักดีว่าในไม่ช้าภัยคุกคามนั้นก็จะมีมาถึงตัวมันเองเช่นกัน ใช้เปรียบเทียบถึงความเห็นอกเห็นใจต่อความสูญเสียของผู้ที่อยู่ในสถานะหรือสภาพแวดล้อมเดียวกัน การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ ส่วนวนนี้สะท้อนหลักการเชิงลึกของ SDG 15 (ระบบนิเวศบนบก) โดยแสดงให้เห็นถึงการตระหนักรู้เรื่อง "ห่วงโซ่อาหาร" และความเชื่อมโยงพึ่งพาอาศัยกันของความหลากหลายทางชีวภาพ หากสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์

หนึ่งสูญพันธุ์ (เช่น จิ้งจอกตาย) ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวม มนุษย์เองก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศนี้
สำนวนนี้จึงแฝงปรัชญาเชิงนิเวศวิทยาว่า การทำลายธรรมชาติหรือเผ่าพันธุ์อื่น หายที่สุดแล้วภัยพิบัตินั้นก็จะย้อนกลับ
มาทำลายความอยู่รอดของมนุษย์เอง

花鳥風月 (Kachou fuugetsu) นก (鳥) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ สำนวนนี้ประกอบด้วยคันจิ
"ดอกไม้ นก สายลม และพระจันทร์" หมายถึง ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล รวมถึง
การชื่นชมศิลปะที่เกิดจากแรงบันดาลใจทางธรรมชาติ การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ แม้จะเป็นสำนวนเชิงสุนทรียศาสตร์
แต่มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับปรัชญาการอนุรักษ์ใน SDG 13, 14 และ 15 สำนวนนี้สะท้อน "หลักความสอดคล้อง
กับธรรมชาติ" ของวัฒนธรรมญี่ปุ่นดั้งเดิม การตระหนักถึงคุณค่าและความงามของสัตว์ (นก) และธรรมชาติ
เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะมนุษย์จะเกิดแรงจูงใจในการปกป้องและรักษาโลกใบนี้
(Planet) ก็ต่อเมื่อมองเห็นคุณค่าและความงามของธรรมชาติรอบตัวอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่มองเป็นเพียงแค่วัตถุทาง
เศรษฐกิจเท่านั้น

3) มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) - SDGs 7, 8, 9, 10 และ 11

มิตินี้เชื่อมโยงกับค่านิยมการทำงาน เศรษฐกิจ และการลดความเหลื่อมล้ำ เป้าหมายที่ 8 (งานที่ดีและการ
เติบโตทางเศรษฐกิจ) และเป้าหมายที่ 10 (ลดความเหลื่อมล้ำ) ปรากฏเด่นชัดผ่านสำนวน 鶏口牛後 (Keikou
gyuugo) แปลตามตัวอักษรว่า "เป็นปากไก่ดีกว่าเป็นหางวัว" ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ การเป็นผู้นำในองค์กร
เล็ก ๆ ย่อมดีกว่าการเป็นเพียงผู้ตามหรือฟันเฟืองเล็ก ๆ ในองค์กรที่ใหญ่โต สำนวนนี้สะท้อนมุมมองด้านสัมมาชีพ
และการส่งเสริมการกระจายตัวของธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) เพื่อลดการผูกขาดของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ (หางวัว)

นอกจากนี้ ยังมีสำนวน 一馬当千 (Ichiba tousen) แปลว่า "ม้าหนึ่งตัวต้านศัตรูได้นับพัน" ซึ่งเปรียบเทียบ
ถึงบุคคลที่มีความสามารถและศักยภาพสูง สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในนวัตกรรมของมนุษย์ที่สามารถสร้าง
ประสิทธิผลทางเศรษฐกิจได้อย่างมหาศาล หากได้รับการพัฒนาที่ถูกต้อง

犬馬之勞 (Kenba no rou) สุนัข (犬) และ ม้า (馬) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ การสะสมแรงงานเยี่ยง
สุนัขและม้า หมายถึงการทำงานอย่างหนักหน่วงเพื่อรับใช้ผู้อื่น การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ เป็นความท้าทายต่อ SDG
8 (การจ้างงานที่มีคุณค่า) สะท้อนค่านิยมการทำงานหนักเกินขอบเขตซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะ 過勞死 (Karoshi การ
เสียชีวิตจากการทำงานหนัก)

狡兔三窟 (Kouto sankutsu) กระต่าย (兎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ กระต่ายเจ้าเล่ห์มีสามโพรง
หมายถึงการเตรียมแผนสำรองเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยง การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สนับสนุน SDG 9 และ 11
สะท้อนความสำคัญของการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจที่มีความยืดหยุ่น (Resilience) พร้อมรับวิกฤต
ที่อาจเกิดได้ตลอดเวลา

九牛一毛 (Kyuugyuu ichimou) วัว (牛) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ขนเพียงหนึ่งเส้นจากวัวเก้าตัว
หมายถึงสิ่งที่มีปริมาณน้อยนิดเมื่อเทียบกับความมั่งคั่งมหาศาล การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สะท้อนปัญหาใน SDG
10 (ลดความเหลื่อมล้ำ) ที่ปล่อยให้ความมั่งคั่งสะสมอยู่ที่จุดเดียว ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนกับทรัพยากร
ที่เหลือเพียง "ขนเส้นเดียว" เมื่อเทียบกับกองความมั่งคั่งทั้งหมด

4) มิติสันติภาพและความยุติธรรม (Peace) - SDG 16

เป้าหมายที่ 16 มุ่งเน้นการสร้างสังคมสงบสุขและสถาบันที่เข้มแข็ง ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์
ในสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรหลายสำนวนสะท้อนถึงการรับมือกับความขัดแย้ง เช่น สำนวน 竜虎相搏 (Ryuko souhaku)
แปลว่า "มังกรและเสือต่อสู้กัน" ใช้เปรียบเทียบการต่อสู้ระหว่างผู้ที่มีอำนาจหรือความสามารถ

ทัดเทียมกัน ซึ่งนำไปสู่ความสูญเสียของทั้งสองฝ่าย สำนวนนี้เป็นภาพสะท้อนของผลกระทบจากสงคราม ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ หรือการแข่งขันที่ไร้กฎเกณฑ์

ในทางตรงกันข้าม สำนวนที่เตือนสติเกี่ยวกับการใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือการกดขี่ เช่น การเปรียบผู้มีอำนาจกดขี่ประชาชนเหมือนสัตว์ร้าย ก็ปรากฏในสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรเช่นกัน การเรียนรู้จากสำนวนเหล่านี้ช่วยสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเรียกร้องความยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และการสร้างสถาบันที่โปร่งใส ตัวอย่าง

苛政猛虎 (Kasei mouko) เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ การปกครองที่กดขี่ร้ายยิ่งกว่าเสือ หมายถึงผู้ปกครองที่ใช้อำนาจเบียดเบียนประชาชน การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สนับสนุน SDG 16 วิพากษ์ระบอบเผด็จการและการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตอกย้ำความจำเป็นของสถาบันหรือองค์กรที่ยุติธรรม

狐假虎威 (Koka koi) สุนัขจิ้งจอก (狐) และ เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ จิ้งจอกแอบอ้างบารมีเสือ หมายถึงผู้ไม่มีอำนาจแต่นำชื่อผู้มีอำนาจมาข่มขู่ผู้อื่น การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ ทำลาย SDG 16 สะท้อนปัญหาการบงการและการคอร์รัปชันที่เป็นอุปสรรคต่อหลักนิติธรรม

羊頭狗肉 (Youtou kuniku) แกะ (羊) และ สุนัข (狗) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ แขนงหัวแกะขายเนื้อสุนัข หมายถึงการโฆษณาหลอกลวง หน้าไหว้หลังหลอก การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ เน้นย้ำเป้าหมาย SDG 16 ด้านการสร้างความโปร่งใส (Transparency) และธรรมาภิบาลในสถาบันและองค์กรต่างๆ

烏合之眾 (Choujin kyuzou) นก (鳥) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ นกถูกล่ามดก่อกวนคั่นธนู หมายถึงการกำจัดผู้ช่วยเหลือทิ้งเมื่อหมดประโยชน์ การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สะท้อนวัฏจักรความอยุติธรรมและการกวาดล้างทางการเมือง ตอกย้ำความจำเป็นของการสร้างสถาบันและองค์กรที่มีจริยธรรม

5) มิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) - SDG 17

เป้าหมายที่ 17 เน้นย้ำความสำคัญของความร่วมมือระดับโลก สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีสัตว์เข้ามาเกี่ยวข้องในมิตินี้มักเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่มและความสมานฉันท์ เช่น การเปรียบเทียบกับพฤติกรรมรวมฝูงของสัตว์ สำนวน 烏合之衆 (Ugou no shuu) แปลว่า "การรวมตัวกันของฝูงอึก" หมายถึง กลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่มีระเบียบวินัย ขาดผู้นำหรือเป้าหมายที่ชัดเจน สำนวนนี้สามารถตีความในมิติของการเป็น "ความท้าทาย" ต่อหุ้นส่วนการพัฒนา กล่าวคือ การรวมกลุ่มกันเพียงผิวเผินโดยปราศจากวิสัยทัศน์หรือข้อตกลงร่วมกันที่แข็งแกร่ง (เหมือนฝูงอึก) ย่อมไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ การเป็นหุ้นส่วนที่แท้จริงต้องอาศัยกลไกความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ตัวอย่าง

犬猿之仲 (Ken'en no naka) สุนัข (犬) และ ลิง (猿) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ความสัมพันธ์แบบสุนัขกับลิง หมายถึงการขัดแย้งและเป็นศัตรูกันตลอดเวลา การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ เป็นอุปสรรคต่อ SDG 17 สะท้อนความขัดแย้งระดับประเทศหรือองค์กรที่เป็นกำแพงขวางกั้นความร่วมมือระดับโลก

狐群狗党 (Kogun kutou) สุนัขจิ้งจอก (狐) และ สุนัข (狗) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ฝูงจิ้งจอกและพรรคพวกสุนัข หมายถึงการสมรู้ร่วมคิดของคนพาลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ ทำลาย SDG 17 ชี้ให้เห็นเส้นแบ่งระหว่าง "ความเป็นหุ้นส่วน" กับ "การฮั้วผลประโยชน์" ซึ่งบ่อนทำลายการพัฒนาที่แท้จริง

群盲評象 (Gunmou hyouzou) ช้าง (象) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ คนตาบอดคลำช้าง หมายถึงการด่วนสรุปภาพรวมจากประสบการณ์อันคับแคบด้านเดียว การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ สนับสนุนหลักการบูรณาการศาสตร์ใน SDG 17 ปัญหาความยั่งยืนต้องแก้ด้วยมุมมองจากหลายภาคส่วนร่วมกัน

水魚之交 (Suigyō no majiwari) ปลา (魚) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับปลา หมายถึงการพึ่งพาอาศัยกันอย่างสอดคล้องกลมกลืน การเชื่อมโยงกับ SDGs คือ เป็นภาพอุดมคติของ SDG 17 การ

เป็นหุ้นส่วนที่ต้องขับเคลื่อนไปด้วยกันอย่างไร้รอยต่อ

6.2 การให้บทเรียนและความท้าทายในการขับเคลื่อน SDGs

ผลการวิเคราะห์พบว่า สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ มีนัยสำคัญในการให้ "บทเรียน" (ร้อยละ 55.56) มากกว่าการเป็น "ความท้าทาย" (ร้อยละ 44.44) ในการขับเคลื่อน SDGs เล็กน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภูมิปัญญาของชาวญี่ปุ่นมีรากฐานคำสอนที่ส่งเสริมความดีงามและความยั่งยืนเป็นทุนเดิม ในมิติการพัฒนาคน (People) สำนวนทำหน้าที่เป็นบทเรียนในการพัฒนาตนเองและการศึกษาในสัดส่วนที่สูง (ร้อยละ 25.69) แต่ในทางกลับกัน ในมิติสันติภาพ (Peace) และสิ่งแวดล้อม (Planet) สำนวนกลับทำหน้าที่สะท้อน "ความท้าทาย" หรือด้านมืดของสังคมและพฤติกรรมมนุษย์ มากกว่าการให้บทเรียนเชิงบวกโดยตรง มีรายละเอียดดังนี้

1) มิติการพัฒนาคน (People) - SDGs 1, 2, 3, 4 และ 5

สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์ในมิตินี้ให้บทเรียนสำคัญเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ การคว้าโอกาส และความปลอดภัยในชีวิต แต่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนความท้าทายเรื่องการประเมินคนจากเปลือกนอก ตัวอย่าง

盲亀浮木 (Mouki fuboku) เต่า (亀) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "เต่าตาบอดโผล่ขึ้นมาเจอท่อนไม้ลอยน้ำ" หมายถึง โอกาสที่หาได้ยากยิ่ง หรือการพบเจอโชคชะตาที่ดีเยี่ยมซึ่งแทบเป็นไปไม่ได้ บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 4 (การศึกษาที่มีคุณภาพ) สำนวนนี้สอนให้มนุษย์ตระหนักและเห็นคุณค่าของการได้รับโอกาสทางการศึกษาหรือการพัฒนาตนเอง ว่าเป็นสิ่งที่ล้ำค่าและได้มาโดยยาก จึงไม่ควรปล่อยปละละเลยโอกาสนั้น

画竜点睛 (Garyou tensei) มังกร (竜) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "วาดมังกรต้องเติมตา" หมายถึง ขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญที่สุดซึ่งจะทำให้งานนั้นสมบูรณ์แบบหรือมีชีวิตชีวาขึ้นมา บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 4 ในมิติของคุณภาพการศึกษา การเรียนการสอนที่ให้เพียงข้อมูลเปรียบเสมือนการวาดตัวมังกร แต่ "การเติมตา" คือ การปลูกฝังความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และจริยธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การพัฒนา มนุษย์สมบูรณ์แบบ

鶴立鶏群 (Kakuritsu keigun) นกกระเรียน (鶴) และ ไก่ (鶏) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "นกกระเรียนยืนเด่นตระหง่านในฝูงไก่" หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถ สติปัญญา หรือรูปลักษณ์โดดเด่นเหนือฝูงชนทั่วไป อย่างเห็นได้ชัด บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 4 และ 8 สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital) การบ่มเพาะศักยภาพของคนให้มีความเป็นเลิศเพื่อเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนสังคม

羊質虎皮 (Youshitsu koshi) แกะ (羊) และ เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "เนื้อแท้เป็นแกะ แต่คลุมด้วยหนังเสือ" หมายถึง ภายนอกดูแข็งแกร่ง น่าเกรงขาม หรือดูมีความรู้ แต่แท้จริงแล้วภายในอ่อนแอ ขี้ลาด หรือกลัวเปล่า ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 4 และ 5 วิพากษ์สังคมที่ให้คุณค่ากับใบปริญญาหรือภาพลักษณ์ ภายนอกมากกว่าความสามารถที่แท้จริง รวมถึงการสร้างความเท่าเทียมที่ฉาบฉวย (คลุมหนังเสือ) แต่ในเชิงโครงสร้าง ยังคงกดทับอยู่

虎尾春冰 (Kobi shunpyou) เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "เหยียบหางเสือและเดินบนน้ำแข็งฤดูใบไม้ผลิ" หมายถึง สถานการณ์ที่ล่อแหลมและอันตรายอย่างยิ่งวด บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 3 (สุขภาพและความปลอดภัย) เป็นบทเรียนเตือนสติให้มนุษย์ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ทั้งในการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรคระบาด หรือการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำอันตรายถึงชีวิตมาสู่ตนเองและสังคม

2) มิติสิ่งแวดล้อม (Planet) - SDGs 6, 12, 13, 14 และ 15

ให้บทเรียนในการตระหนักถึงผลลัพธ์ที่ตามมาจากการทำลายธรรมชาติ และเป็นวาทกรรมที่วิพากษ์ความเขลา

ของมนุษย์ที่หลงผิดคิดว่าตนเองเอาชนะวงจรธรรมชาติได้ ซึ่งความท้าทายของมนุษย์ในมิตินี้ ตัวอย่าง

猿猴捉月 (Enkou sokugetsu) ลิง (猿) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ผู้ลงพยายามจับเงาจันทร์ในน้ำ" หมายถึง ความพยายามที่สูญเปล่า การวิ่งตามภาพลวงตา หรือการกระทำที่นำไปสู่ความพินาศของตนเอง (ตามนิทานคือลิงจมน้ำตาย) ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 12 (การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน) วิชาภษะบบบริโภคนิยมของมนุษย์ที่พยายามแสวงหาและผลาญทรัพยากรโลกอย่างไม่สิ้นสุดเพื่อตอบสนองความโลภ ซึ่งท้ายที่สุดเป็นเพียงภาพลวงตาที่นำพามนุษย์ไปสู่การสูญพันธุ์

飛蛾投火 (Higa touka) ผีเสื้อกลางคืน/แมลงเม่า (蛾) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "แมลงเม่าบินเข้ากองไฟ" หมายถึง การกระทำที่นำพาตนเองไปสู่ความหายนะหรือความตายด้วยความโง่เขลา ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 13 (การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) เป็นวาทกรรมเตือนสติมนุษย์ที่ยังคงปล่อยก๊าซเรือนกระจกและทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างเพิลิดเพิลิน เปรียบเสมือนแมลงเม่าที่หลงใหลในแสงไฟแห่งการพัฒนาทางอุตสาหกรรม โดยไม่รู้ตัวว่ากำลังมุ่งหน้าสู่หายนะทางสภาพภูมิอากาศ

螳螂之斧 (Tourou no ono) ตั๊กแตนตำข้าว (螳螂) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ขวานของตั๊กแตนตำข้าว" หมายถึง การต่อสู้อย่างกล้าหาญแต่บ้าบิ่น โดยไม่ประเมินกำลังของตนเอง (ตั๊กแตนยกขาหน้าขึ้นขวางบนล้อรถม้า) บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 15 (ระบบนิเวศบนบก) สำนวนนี้สามารถมองได้ 2 มุม คือความเปราะบางของธรรมชาติ (ตั๊กแตน) ที่ถูกบดขยี้โดยอุตสาหกรรมของมนุษย์ (รถม้า) หรือในทางกลับกัน คือการเตือนสติมนุษย์ว่าอย่าร่ำไรใช้ขวานเล็กๆ ของตนไปทำลายหรือทำลายความยิ่งใหญ่ของพลังธรรมชาติ

魚網鴻離 (Gyomou kouri) ปลา (魚) และ นกน้ำ/ห่านป่า (鴻) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "กางตาข่ายดักปลา แต่กลับจับได้นก" หมายถึง การได้รับเคราะห์กรรมหรือผลกระทบที่ไม่ได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่แรก หรือผู้บริสุทธิ์โดนร่างแหไปด้วย ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 14 และ 15 สะท้อนปัญหาการทำลายระบบนิเวศโดยไม่เจตนา (Unintended Consequences) เช่น ปัญหาการทำประมงที่จับสัตว์น้ำพลอยได้ (Bycatch) จนสายพันธุ์อื่นเสี่ยงสูญพันธุ์ เตือนให้ระวังผลกระทบแอบแฝงจากการพัฒนา

燕雀处堂 (Enjaku shodou) นกนางแอ่น (燕) และ นกกระจอก (雀) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "นกนางแอ่นและนกกระจอกทำรังในชายคาบ้าน" หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย ปลอดภัย โดยไม่รู้ว่าบ้านหลังนั้นกำลังจะถูกไฟไหม้ ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 13 (ปฏิบัติการต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) สะท้อนภาพจำลองของสภาวะเพิกเฉยต่อวิกฤต (Climate Complacency) ของประเทศหรือกลุ่มทุนที่ยังคงแสวงสุขจากผลกำไร โดยละทิ้งความรับผิดชอบ และไม่ตระหนักว่า "โลก" (บ้าน) กำลังจะมอดไหม้จากภาวะโลกร้อน

3) มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) - SDGs 7, 8, 9, 10 และ 11

ให้บทเรียนด้านจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ การบริหารจัดการความเสี่ยงเชิงโครงสร้าง และเตือนสติเกี่ยวกับฟองสบู่ทางเศรษฐกิจ ตัวอย่าง

汗馬之勞 (Kanba no rou) ม้า (馬) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ความเหนื่อยยากของม้าที่เหี่ยวโทรมกาย" หมายถึง การสร้างผลงานหรือคุณูปการอันยิ่งใหญ่ที่แลกมาด้วยความเหน็ดเหนื่อยแสนสาหัสในสมรภูมิหรือการทำงาน บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 8 (การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ) เป็นการเตือนให้องค์กรและนายจ้างตระหนักถึงคุณค่า และต้องตอบแทนหรือปกป้องสวัสดิภาพของแรงงาน (ผู้เปรียบเสมือนม้าศึก) ที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม

狐疑逡巡 (Kogi shunjun) สุนัขจิ้งจอก (狐) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ความลังเลสงสัยเยี่ยงสุนัขจิ้งจอก" ตามความเชื่อว่างิ้งจอกเป็นสัตว์ชั่วร้าย หมายถึง การลังเลใจ ไม่กล้าตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเด็ดขาด

ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 9 (อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน) ในยุคที่เศรษฐกิจโลกต้องการการปรับตัวสู่เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ความล้มเหลว ไม่กล้าลงทุนหรือเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีเพราะกลัวความเสี่ยง ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานวัตกรรมและลดทอนขีดความสามารถในการแข่งขัน

群羊驱虎 (Gunnyou kuko) แกะ (羊) และ เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ฝูงแกะไล่ต้อนเสือ" หมายถึง การที่ผู้ที่มีพลังอำนาจน้อย (แต่มีจำนวนมาก) รวมพลังกันจนสามารถเอาชนะผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ามากได้ บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 10 (ลดความเหลื่อมล้ำ) สะท้อนอำนาจของการรวมกลุ่มสหภาพแรงงาน หรือวิสาหกิจชุมชน ที่สามารถสร้างอำนาจต่อรองเพื่อหลายการผูกขาดของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ (เสือ) นำไปสู่การกระจายรายได้ที่เท่าเทียมขึ้น

竜頭蛇尾 (Ryuutou dabi) มังกร (竜) และ งู (蛇) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "หัวเป็นมังกร แต่หางเป็นงู" หมายถึง การเริ่มต้นทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างยิ่งใหญ่เกรียงไกร แต่กลับจบลงอย่างล้มเหลวหรือแผ่วปลาย ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 11 (เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน) วิทยาศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือการสร้างเมืองใหม่ของรัฐที่มักวาดฝันไว้อย่างหรูหรา (หัวมังกร) แต่ขาดการวางแผนความยั่งยืนระยะยาว สุดท้ายกลายเป็นโครงการทิ้งร้าง หรือเมืองผี (Ghost town) ที่สูญเสียทรัพยากรเศรษฐกิจอย่างมหาศาล (หางงู)

騎虎之勢 (Kiko no ikioi) เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "สถานการณ์ขี่หลังเสือ" หมายถึง การกล้าเสี่ยงทำสิ่งใดลงไปแล้ว หากหยุดหรือเลิกล้มกลางคันจะเกิดอันตรายร้ายแรง จึงต้องจำใจเดินหน้าต่อไป ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 8 และ 12 เปรียบเทียบได้กับวงจรเศรษฐกิจแบบทุนนิยมสุดโต่ง (Hyper-capitalism) ที่ประเทศหรือองค์กรขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยหนี้สินหรือการผลาญทรัพยากรจนก้าวสู่จุดที่ "ลงจากหลังเสือไม่ได้" หากหยุดการเติบโตเศรษฐกิจจะพังทลาย ซึ่งเป็นความเปราะบางที่ขัดแย้งกับความยั่งยืน

4) มิติสันติภาพและความยุติธรรม (Peace) - SDG 16

ให้บทเรียนเตือนใจถึงสัญญาณดิบของมนุษย์ การคุกคามของอำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรม และตอกย้ำความสำคัญของการสร้างหลักนิติธรรมเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของประชาชน ตัวอย่าง

虎視眈々 (Koshi tantan) เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "สายตาเสือที่จ้องเขม็ง" หมายถึง การเฝ้ารอคอยจังหวะอย่างใจเย็นเพื่อฉวยโอกาสเล่นงาน หรือแสวงหาผลประโยชน์เมื่ออีกฝ่ายเพลี่ยงพล้ำ ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 16 (สถาบันที่เข้มแข็งและยุติธรรม) สะท้อนภาพของกลุ่มผู้มีอิทธิพล หรือรัฐชาติที่มีวาระซ่อนเร้นในการบ่อนทำลายกระบวนการสันติภาพ หรือฉ้อฉลทรัพยากรของรัฐ สถาบันจึงต้องมีความโปร่งใสเพื่อป้องกันภัยคุกคามเหล่านี้

狼子野心 (Roushi yashin) สุนัขป่า (狼) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ความทะเยอทะยานป่าเถื่อนของลูกหมาป่า" หมายถึง สันดานดิบหรือความชั่วร้ายที่ฝังรากลึก ไม่ว่าจะมีความซื่อสัตย์หรือพยายามขัดเกลาอย่างไร ก็ไม่อาจเปลี่ยนนิสัยร้ายนั้นได้ ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 16 เป็นอุปสรรคของการสร้างสังคมที่สงบสุข สำนวนนี้วิพากษ์บุคคล ทหาราช หรือกลุ่มอำนาจเดิมที่ยึดติดกับผลประโยชน์และคอร์รัปชันจนเป็นกมลสันดาน การปฏิรูปเชิงสถาบันเท่านั้นที่จะจำกัดกรอบความทะเยอทะยานที่ป่าเถื่อนนี้ได้

指鹿为马 (Shiroku iba) กวาง (鹿) และ ม้า (馬) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ชี้กวางเป็นม้า" หมายถึง การบิดเบือนข้อเท็จจริงอย่างหน้าด้านๆ การใช้อำนาจมืดบังคับให้ผู้อื่นคล้อยตามเรื่องเท็จ หรือการกดขี่ให้รับผิดชอบชอบ ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 16 อย่างร้ายแรงที่สุด สำนวนนี้คือสัญลักษณ์ของสังคมที่ไร้หลักนิติรัฐ (Rule of Law) มีการใช้โฆษณาชวนเชื่อ (Disinformation) ละเมิดความยุติธรรม และการใช้อำนาจตุลาการ/การเมืองเพื่อปิดปากประชาชน

為虎添翼 (Iko tenyoku) เสือ (虎) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "เติมปีกให้เสือ" หมายถึง การมอบอำนาจ อาวุธ หรือเครื่องมือเพิ่มเติมให้กับบุคคลที่ชั่วร้ายหรือมีพลังกำลังนำอยู่แล้ว ทำให้เกิดอันตรายทวีคูณยิ่งขึ้น ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 16 บทเรียนนี้เชื่อมโยงกับการค้าอาวุธสงครามระดับสากล หรือการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ระบอบเผด็จการ ซึ่งเท่ากับเป็นการติดปีกให้ผู้มีอำนาจกดขี่ประชาชนได้รุนแรงกว่าเดิม บ่อนทำลายสันติภาพโลก

窮鼠嚙猫 (Kyuuso goubyou) หนู (鼠) และ แมว (猫) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "หนูจนตรอกกัดแมว" หมายถึง ผู้ที่อ่อนแอที่สุดเมื่อถูกต้อนให้จนมุม ไม่มีทางหนีรอด ย่อมฮึดสู้สุดชีวิตและอาจทำอันตรายผู้ที่แข็งแกร่งกว่าได้ บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 16 เป็นบทเรียนเชิงปรัชญาทางการเมืองว่า สังคมที่ไม่มีความยุติธรรมและกดขี่ประชาชนอย่างแสนสาหัส ท้ายที่สุดจะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงและการลุกฮือ (Rebellion) การรักษาความสงบสุขที่แท้จริงคือการมอบความเป็นธรรมและไม่ต้อนใครให้จนตรอก

5) มิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) - SDG 17

ให้บทเรียนและความท้าทายในการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สะท้อนลักษณะของการรวมกลุ่มที่ไร้ประสิทธิภาพ และเตือนใจให้ระงับเครือข่ายความร่วมมือที่มีวาระซ่อนเร้นแอบแฝง ตัวอย่าง

犬牙交錯 (Kenga kousaku) สุนัข (犬) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "พันกันยุ่งเหยิงเหมือนรอยหยักเขี้ยวสุนัข" หมายถึง พรหมแดนของรัฐที่มีความสลับซับซ้อน หรือความสัมพันธ์/ผลประโยชน์ที่ทับซ้อนและพัวพันกันอย่างลึกซึ้ง แยกออกจากกันได้ยาก บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 17 (ความร่วมมือเพื่อเป้าหมายการพัฒนา) สะท้อนสภาวะโลกาภิวัตน์และภูมิรัฐศาสตร์ปัจจุบันที่ผลประโยชน์ของทุกชาติเกี่ยวพันกันยุ่งเหยิงซับซ้อน การเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาจึงต้องระมัดระวังรอบคอบ เพราะนโยบายของชาติหนึ่งย่อมกระทบต่อชาติอื่นๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

一丘之貉 (Ikkyuu no mujina) แรคคูน (貉) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "ตัวแรคคูนที่อาศัยอยู่บนเนินเขาเดียวกัน" หมายถึง คนหรือกลุ่มคนที่มีนิสัยเลวร้าย พลิกแพลง หรือมีเจตนาชั่วร้ายในลักษณะเดียวกัน (เทียบได้กับ "พวกเดียวกัน") ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 17 ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือเชิงสถาบันในเวทีโลก บางครั้งอาจเป็นเพียงการสร้างเครือข่ายฮั้วประมูลของกลุ่มทุนผูกขาด หรือข้อตกลงลับ (Collusion) ระหว่างผู้นำคอร์รัปชัน การเป็นหุ้นส่วนที่ยั่งยืนต้องเปิดเผย โปร่งใส และไม่เป็นที่ซ่อนสมุขของเครือข่ายผลประโยชน์

牛驥同皁 (Gyuuki douzou) วัว (牛) และ ม้า (驥) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "วัวและม้าฝึเท้าเอกถูกเลี้ยงในรางหญ้าเดียวกัน" หมายถึง การปฏิบัติต่อคนเก่ง/คนดี และคนโง่เขลา/คนเลว อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แยกแยะ ไม่เห็นคุณค่าของความสามารถที่แท้จริง ความท้าทายคือ ทำลาย SDG 17 ในด้านความล้มเหลวของการแบ่งปันองค์ความรู้และการจัดการทรัพยากร ความร่วมมือระดับโลกจะล้มเหลวหากกระบบกลไกไม่สามารถดึงศักยภาพความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (ม้าเลิศ) ออกมาใช้แก้ปัญหาได้ตรงจุด แต่กลับจัดสรรบทบาทแบบเหมารวมอย่างไร้ประสิทธิภาพ

童鳴獅吼 (Ryuumei shikou) มังกร (童) และ สิงโต (獅) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "มังกรคำราม สิงโตแผดเสียง" หมายถึง เสียงที่มีพลังอำนาจดังกึกก้องกังวาน มักใช้เปรียบเปรยถึงการเทศนาธรรมอันลึกซึ้ง หรือการปราศรัย/การเรียกร้องที่มีพลังสั่นสะเทือนสังคม บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 17 บทเรียนนี้สนับสนุนการสร้างเครือข่ายกระบอกเสียงระดับโลก (Global Advocacy) เมื่อองค์กรระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม และประชาชน ร่วมกันปลุกเสียงเรียกร้องนโยบายความยั่งยืนอย่างเป็นเอกภาพ พลังนั้นจะดังกังวานเสมือนเสียงมังกรและสิงโตที่บังคับให้ภาครัฐและเอกชนต้องขับเคลื่อนตาม

鳩首協議 (Kyuushu kyougi) นักพิราบ (鳩) ความหมายเชิงเปรียบเทียบคือ "เอาหัวมาชนกันเหมือนนักพิราบเพื่อปรึกษาหารือ" (ธรรมชาติของนักพิราบมักเอาหัวมาชนกัน) หมายถึง การรวมกลุ่มประชุมกันอย่างใกล้ชิดและจริงจังเพื่อระดมสมองแก้ปัญหา บทเรียนคือ สอดคล้องกับ SDG 17 เป็นภาพสะท้อนพฤติกรรมอุดมคติของเครือข่ายความร่วมมือ ปัญหาด้านความยั่งยืนแก้ไม่ได้ด้วยคนๆ เดียว องค์กรและชาติพันธมิตรจำเป็นต้อง "เอาหัวมาชนกัน" แลกเปลี่ยนเทคโนโลยี แบ่งปันทรัพยากร และร่วมกันตัดสินใจอย่างจริงจังเหมือนฝูงนกพิราบ

7. สรุปและอภิปรายผล

สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรญี่ปุ่นที่มีคำเรียกสัตว์ไม่ได้เป็นเพียงมรดกทางวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นคลังข้อมูลทางมานุษยวิทยาและปรัชญาที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ระดับโลกได้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่นมีความตระหนักรู้ในประเด็นความยั่งยืนมาอย่างยาวนาน เช่น การรับรู้ข้อจำกัดของลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเกาะ ทรัพยากรธรรมชาติในขณะเดียวกัน ภาษาที่ทำหน้าที่เป็นทั้งบทเรียนและกระจกสะท้อนความท้าทายบรรทัดฐานของสังคม เช่น ความไม่เท่าเทียมทางเพศ และวัฒนธรรมการทำงานหนัก สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ในอดีต การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์หรือนโยบายระดับรัฐ ซึ่งมักเป็นนามธรรม เข้าถึงได้ยาก และห่างไกลจากวิถีชีวิตของประชาชน การทำให้การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นท้องถิ่นและสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น จึงเป็นสิ่งสำคัญ กลไกทางภาษาได้พิสูจน์ให้เห็นว่า การนำสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมมาปรับความหมายใหม่โดยอิงกับแนวคิดความยั่งยืน จะกลายเป็นเครื่องมือเชิงสัญลักษณ์ที่ทรงพลัง สามารถใช้สื่อสารเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ให้เข้าใจง่ายและสร้างความรู้สึกร่วมในระดับจิตใต้สำนึกทางวัฒนธรรมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยนี้มีความสำคัญ สามารถเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการในระดับสากลได้ กรอบแนวคิดใหม่ที่เชื่อมโยงระหว่างภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรเป็นจุดเริ่มต้นในการพิจารณาความหมาย และหลักการ SDGs เป็นแนวทางสมัยใหม่ในการตีความ เพื่อสำรวจว่าภาษาสามารถเป็นกลไกที่ส่งเสริมหรือขัดขวางความก้าวหน้าทางด้านความยั่งยืนได้อย่างไร

8. ข้อเสนอแนะ

ด้านการวางนโยบายและรณรงค์ระดับชาติ องค์กรภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานระหว่างประเทศ สามารถนำสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีคำเรียกสัตว์เหล่านี้ ไปเป็นสารหลัก (Key Message) ในแคมเปญรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล เพื่อกระตุ้นความตระหนักรู้ของประชาชนผ่านเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่คุ้นเคย

ด้านการจัดการศึกษา ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นควรประยุกต์ใช้แนวทางการวิเคราะห์นั้นชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่ท่องจำคำศัพท์ แต่ยังเกิดกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมและประเด็นความยั่งยืนระดับโลก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Study) ระหว่างสำนวนที่มีคำเรียกสัตว์ในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย หรือภาษาอื่นๆ เพื่อค้นหาวาทะกรรมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อมุมมองด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนที่แตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2568). สืบค้นจาก <https://fad.mnre.go.th/th/mph/content/196>
- นภสินธุ์ แผลงศร. (2557). โยะจิคุโงะ: สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภสินธุ์ แผลงศร. (2559). รายงานวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรที่มีตัวเลขในภาษาญี่ปุ่น. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- นภสินธุ์ แผลงศร. (2562). รายงานวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร)
- นภสินธุ์ แผลงศร. (2567). สำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นญี่ปุ่นที่มีคำเรียกชื่อสัตว์ [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการระดับชาติ SMARTS 14. เรื่อง การปรับตัวภายใต้การเปลี่ยนแปลงโลก, โรงแรมอวานี รัชดา กรุงเทพฯ. หน้า 476-487.
- นภสินธุ์ แผลงศร. (2568). ถอดรหัสสำนวนคันจิประสม 4 ตัวอักษรญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 191 หน้า. ISBN (e-book): 978-616-626-345-9
- Brinton, M. C. (1993). *Women and the Economic Miracle: Gender and Work in Postwar Japan*. University of California Press.
- Fukuda-Parr, S., & McNeill, D. (2019). Knowledge and politics in setting and measuring the SDGs: Introduction to special issue. *Global Policy*, 10(S1), 5-15.
- Matsushita, K. (2015). *Environment and Sustainable Development in Asia*. Palgrave Macmillan.
- Nakamura, A. (2018). *Animal symbolism in Japanese idiomatic expressions: Cognitive and cultural perspectives*. Minerva Shobo.
- Nakane, Chie. (1970). *Japanese Society*. University of California Press.
- Ohnuki-Tierney, E. (1990). *Monkey as self, self as monkey: Culture and identity in Japan*. University of Chicago Press.
- United Nations. (2015). Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations. Searched from <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Wierzbicka, A. (1997). *Understanding Cultures through Their Key Words: English, Russian, Polish, German, and Japanese*. Oxford University Press.
- 池田伸子 (2019) 『日本語の動物メタファーと社会的認知』 岩波書店.
- 大塚英子 (2022) 「四字熟語における自然象徴と倫理的コード」 文化言語学研究編委員会編 『日本語文化モデルの言語学的分析』 明治書院, 39-58.
- 神原理 (2020) 「社会的消費とSDGsに関する意識調査」 『専修ビジネス・レビュー』 15 (1), 51-59.
- 九里徳泰 (2022) 「日本におけるSDGsの認知度に関する一考察」 『社会起業研究』 2, 51-60.
- 田中克彦 (2015) 『動物語彙から見る日本の文化モデル』 岩波新書.

ใบสมัครสมาชิก
สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย

ห้อง 606 ชั้น 6 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทรศัพท์/โทรสาร 02-221-2422

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ.....

Name (In English)

วัน เดือน ปี เกิด..... หมายเลขบัตรประชาชน

ที่อยู่ปัจจุบัน.....

.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....มือถือ.....อีเมล.....

หน่วยงาน ตำแหน่ง.....

ที่อยู่หน่วยงาน.....

.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

บุคคลที่สามารถติดต่อได้ กรณีที่ไม่สามารถติดต่อท่านได้

ชื่อ นามสกุล.....หมายเลขโทรศัพท์.....อีเมล.....

สมาชิกสมาคมฯ ที่รู้จัก (ถ้ามี) คือ

1..... 2.....

ข้าพเจ้าขอสมัครเป็นสมาชิกประเภท

- ☐ สามัญรายปี (200 บาทต่อปี) ☐ สามัญตลอดชีพ (2,000 บาท)
☐ สมทบ (100 บาทต่อปี) ☐ สถาบัน (200 บาทต่อปี หรือ ตลอดชีพ 2,000 บาท)

☐ หลักฐานประกอบการสมัคร สำหรับบัตรประชาชน/ เอกสารรับรองจากสถาบัน (กรุณาส่งมาพร้อมกับใบสมัคร)

☐ ข้าพเจ้าได้อ่านและยอมรับเงื่อนไขของการเป็นสมาชิกสมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ 1. การสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฯ จะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขของสมาคมฯ

2. เมื่อมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพิจารณารับท่านเป็นสมาชิกแล้ว ท่านจะได้รับการติดต่อให้ชำระ

ค่าลงทะเบียนสมัครสมาชิกและค่าบำรุงรายปี /ตลอดชีพ

.....

ส่วนนี้เฉพาะเจ้าหน้าที่สมาคมฯ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นสมาชิกสมาคมฯประเภท ☐ สามัญรายปี ☐ สามัญตลอดชีพ ☐ สมทบ ☐ สถาบัน (รายปี/ตลอดชีพ)

จากการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่...../..... เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จค่าลงทะเบียน...../..... ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....นายทะเบียน ลงชื่อ.....นายกสมาคมฯ

(.....)

(.....)

